

**Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи  
Інститут держави і права ім. В. М. Корецького  
Юридичний факультет Київського національного університету імені  
Тараса Шевченка  
Українська спілка підприємців малого та середнього бізнесу  
Адвокатське об'єднання "Василь Костицький і Партнери"  
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва  
Академії правових наук України  
Національна академія прокуратури України**

**МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС  
(ПРАВО, ДЕРЖАВА, ЕКОНОМІКА)**

економіко-правовий  
науково-практичний журнал

---

№ 1-2 (60 - 61)  
2015

**ЗМІСТ**

**Круглий стіл «Політико-правові проблеми захисту права власності в Україні»  
(програма) ..... 3**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПРАВА І ДЕРЖАВНОГО  
БУДІВНИЦТВА ..... 7**

**Костицький В.В.** Теолого-соціологічний зміст права власності як основи свободи  
людини ..... 7

**Власова Г.П.** Спрощення кримінального судочинства як засіб оптимізації слідчо-  
судової практики в Україні ..... 11

**Іванець М.Г.** Поєднання публічно-правових та приватноправових підходів до  
розуміння захисту суспільної моралі ..... 16

**Кайдаш Л.Ю.** Право на звернення до Європейського суду з прав людини громадян  
України як реалізація принципу доступності особи до правосуддя ..... 20

**Костицька Софія** Суверенітет народу і суверенітет нації у творі Миколи Міхновського  
«Самостійна Україна» ..... 28

**Мілевський О.О.** Суб'єкти протидії розслідуванню злочинів, вчинених в  
чорнобильській зоні відчуження ..... 30

**Огнев'юк Г.** Принцип правової визначеності та захист права власності ..... 35

**Олійник О.Д.** Сучасний стан діяльності фіскальних органів України та ЄС та їх місце в  
системі органів публічного управління ..... 39

**Притика Ю.Д.** Правовий режим медіації у законодавчих системах зарубіжних країн . 45

**Сарана С.** Режим процедур відповідальності за порушення податкового  
законодавства ..... 49

**ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ ..... 55**

|                                                                                                                                                          |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Грицюк І.В.</b> Особливості використання гіпнозу як нетрадиційного методу криміналістики при розслідуванні кримінальних правопорушень в Україні ..... | 55 |
| <b>Дорохіна Ю.А.</b> До визначення корисливого мотиву у злочинах проти власності .....                                                                   | 59 |
| <b>Краснікова Н.А., Мудряк Т.О.</b> Сутність слідчого дослідження документів та його законодавче регулювання .....                                       | 64 |
| <b>Лаговська Н.В.</b> Соціально-правові аспекти порівняння єдиного соціального внеску та страхових внесків .....                                         | 69 |
| <b>Манжосова О.В.</b> Окремі аспекти правового забезпечення захисту права власності на тимчасово непідконтрольних Україні територіях .....               | 75 |
| <b>Мілевський О.П.</b> Способи протидії розслідуванню злочинів, вчинених в Чорнобильській зоні відчуження .....                                          | 77 |
| <b>Новицька Н.Б., Калюжний К.Р.</b> Правовий захист інформаційних прав пацієнтів в Україні .....                                                         | 81 |
| <b>Перчеклій І.</b> Український народ як суб'єкт права власності на природні ресурси .....                                                               | 87 |
| <b>Пліш М.А.</b> Судовий захист права власності: верховенство права як конституційний принцип організації адміністративного судочинства .....            | 93 |

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ..... 97**

|                                                                                                                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Варналій З.С., Білик Р.Р.</b> Конкурентоспроможність малого і середнього підприємництва України на регіональному рівні .....                                | 97  |
| <b>Коваленко Ю.М.</b> Інституційна довіра у національному фінансовому секторі та система гарантування банківських депозитів .....                              | 106 |
| <b>Кучківська О.В.</b> Місце фундаментального та технічного аналізу на фондовому ринку. Необхідність торгових планів у системі торгівлі цінними паперами ..... | 113 |
| <b>Луценко І.О.</b> Проблеми та тенденції розвитку сільських територій України .....                                                                           | 118 |
| <b>Новицький В.А.</b> Напрямки та механізми впливу офшорів на систему оподаткування .....                                                                      | 123 |
| <b>Обривкіна О.М.</b> Державне соціальне страхування населення України на випадок безробіття: проблеми та перспективи розвитку .....                           | 128 |
| <b>Онишко С.В.</b> Державно-приватне партнерство і його вплив на розвиток національної економіки .....                                                         | 131 |
| <b>Чернобай О.Б., Чернобай І.Д.</b> Лістинг та IPO на міжнародних фондових біржах .....                                                                        | 137 |

**РЕЦЕНЗІЇ ..... 144**

|                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Костицький В.В.</b> Методологія удосконалення нормативно-правових актів України: теоретико-практичні аспекти ..... | 144 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

- Международной научно-практической конференции, состоявшейся на юридическом факультете МГУ им. М.В.Ломоносова 30-31 мая 2002 г. – М., 2003.
5. Игошев К.Е. Типология личности преступника и мотивация преступного поведения: [учебное пособие] / К.Е. Игошев. – Горький: ГВШ МВД СССР, 1974. – 167 с.
  6. Албул С.В. Кримінологічна характеристика корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземних громадян [Текст] : Дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Албул Сергій Володимирович ; Одеська національна юридична академія. - О., 2005. - 194 с.
  7. Чхвимиани Э. Ж. Уголовно-правовая характеристика корыстного мотива преступления и его значение в содержании субъективной стороны состава вымогательства [Текст] /Э. Ж. Чхвимиани // Российский следователь. – 2011. – № 6. – С. 24–27.
  8. Албул С.В. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти розуміння корисливого мотиву вчинення злочинів / С.В. Албул // Південноукраїнський правничий часопис: науковий журнал. – Одеса. – 2008. – №1. – С. 23–25.
  9. Ілляшова К.В. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди "ПРАВО". Випуск 19, 2012 р., с. 202-208.
  10. Смирницький Ю. Підприємництво в Україні та його приватно-правові засади // Право України. – 1997. – №9.
  11. Селіванов В. Приватно-правові засади концепції державної політики захисту прав і свобод людини в Україні // Право України. – 1997. – №9.

УДК 34.343.13

## СУТНІСТЬ СЛІДЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ТА ЙОГО ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ

**Краснікова Н.А.**

*(кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Національного університету ДПС України)*

**Мудряк Т.О.**

*(кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Національного університету ДПС України )*

**Анотація** У статті висвітлено поняття і види дослідження документів слідчим на стадії досудового розслідування та їх нормативно-правова регламентація.

**Ключові слова:** докази, документи, слідчі дії, обшук, огляд

**Аннотация.** В статье освещены понятие и виды исследования документов следователем на стадии досудебного расследования и их нормативно-правовая регламентация.

**Ключевые слова:** доказательства, документы, следственные действия, обыск, осмотр

**Annotation.** The article highlights the concept and types of research documents the investigator at the stage of pretrial investigation and its legal regulation

**Keywords:** evidence, documents, investigations, searches, examinations

Враховуючи обставини скоєння кримінальних правопорушень у сфері оподаткування, слід зазначити, що такі слідчі (розшукові) дії, як огляд місця події, трупа, освідування, слідчий експеримент, впізнання та ексгумація трупа не застосовуються, бо в них немає потреби. Такі ж слідчі (розшукові) дії, як допит, обшук, огляд документів, призначення судово-бухгалтерської, судово-економічної експертизи досить широко застосовуються в практиці органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства. Слід також зазначити таке джерело отримання доказів, як призначення документальної перевірки, яке не передбачене кримінальним процесуальним законодавством. Тому у статті ми більш детально зупинимось на засобах отримання доказової інформації при розслідуванні податкових кримінальних правопорушень.

Методика слідчого дослідження документів включає три етапи: вивчення змісту документа, дослідження зовнішніх ознак із застосуванням технічних засобів та процесуальне оформлення результатів огляду. При роботі з документами треба додержуватись загальних правил: 1) перш, ніж взяти документ у руки, треба зафіксувати його на місці виявлення; 2) пам'ятати, що документ – це джерело запахового сліду і, що на ньому можуть бути сліди рук; 3) документ треба брати тільки пінцетом або за краї

аркуша; 4) перегинати тільки по старих складках; 5) не підшивати, не скріплювати скріпками; 6) у провадження кожний документ треба поміщати в окремих конвертах; 7) охороняти від дії прямих променів (сонце, ультрафіолет, високочастотні поля тощо) [1, с.211].

Так, вивчення змісту документа починають з уважного читання його тексту, аналізу змісту і встановлення належності документа до ситуації його виявлення. Потім фіксують його зовнішній вигляд, форму, наявність посвідчувальних знаків, правильність заповнення реквізитів, відзначають загальний стан. Дослідження загального стану документа проводиться із застосуванням джерел скісного і точкового освітлення, луп, мікроскопа, вимірювальних засобів, фото техніки, світлофільтрів для кольороподілу.

При розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), джерелом доказів є, перш за все, документи, в яких відобразилися дії службових осіб. Аналіз вивчених та узагальнених матеріалів кримінальних проваджень даної категорії показує, що найбільш достовірну інформацію про кримінальні правопорушення у сфері оподаткування можна отримати у результаті проведення таких слідчих (розшукових) дій як обшук та огляд документів (з участю спеціаліста), допит підозрюваних та свідків, а також призначення експертиз.

Вилучення документів під час обшуку є однією з основних процесуальних дій, направлених на виконання тактичного завдання розслідування – забезпечення збереження документів та подальшого їх дослідження. Підстави, процесуальний порядок та особливості проведення обшуку визначені у ст. ст. 234-236 КПК України.

Для об'єктивності і повноти розслідування кримінальне процесуальне законодавство передбачає право органів розслідування на витребування у суб'єктів господарської діяльності необхідних документів. Помилки, які іноді допускають слідчі при підготовці та проведенні вилучення нерідко призводять до втрати важливих для провадження документів, і як наслідок – до суттєвих ускладнень у розслідуванні податкових кримінальних правопорушень. Перш за все, правильність вилучення по провадженнях даної категорії залежить від ретельної підготовки, в яку, з урахуванням специфіки податкових кримінальних правопорушень, входять наступні заходи:

1. Визначення переліку документів, які необхідно вилучити. З цією метою слідчий знайомиться із спеціальною літературою, використовує свій особистий досвід або допомогу відповідного спеціаліста в формі отримання консультацій та порад. У таких випадках доречним є складання переліку документів, які підлягають вилученню.

В залежності від особливостей податкових кримінальних правопорушень вилученню підлягають документи різного характеру, які дозволяють провести предметне дослідження діяльності суб'єкта підприємницької діяльності та сприяють якісному здійсненню досудового розслідування. До них належать: реєстраційні документи; документи первинного обліку; бухгалтерські реєстри; ділове листування; документи, що відображають розрахунки податків; податкові декларації; документи, що свідчать про обіг грошових коштів на розрахунковому рахунку господарюючого суб'єкта; чорнові записи тощо.

2. Визначення державних органів, підприємств, установ та організацій, в яких знаходяться необхідні слідству документи. Специфічним для даної категорії проваджень є вилучення документів у різних організацій, оскільки повному та об'єктивному дослідженню обставин здійснення ухиленя від сплати податків допомагає вилучення документів у різних суб'єктів господарської діяльності, які між собою вступали в фінансово-господарські операції. В більшості випадків тільки методом зустрічної перевірки можливе встановлення механізму ухилення від сплати податків. При підготовці до проведення вилучення слідчий повинен визначити звітний період, за який будуть вилучатись документи.

3. Визначення місця та часу проведення вилучення. Вивчення та узагальнення матеріалів кримінальних проваджень про порушення податкового законодавства показує,

що іноді вилучення документів проводиться в кабінеті слідчого у службової особи, якій заздалегідь повідомляється про те, які документи необхідно принести. Практика проведення "вилучення" документів в кабінеті слідчого не дозволяє використати фактор раптовості, який має велике значення для проведення цієї слідчої (розшукової) дії [2, с.252]. На наш погляд, такі дії можуть призвести до втрати важливих доказів у провадженні, оскільки зацікавлені особи заздалегідь отримують інформацію про необхідні слідству документи та мають достатньо часу для їх знищення, фальсифікації або приховування.

Крім того слід зазначити, що такі дії взагалі не є вилученням. По своїй суті це вимога слідчого до посадових осіб підприємств, установ, організацій щодо пред'явлення документів, які можуть встановити необхідні у провадженні фактичні дані (ст. 93 КПК України).

Оформляти такі дії відповідно до КПК України потрібно протоколом вилучення. Таким же чином має оформлятися і добровільне представлення документів службовими та іншими особами [3, с. 19].

4. Визначення кола осіб, участь або присутність яких необхідна при проведенні даної процесуальної дії. КПК України встановлюється коло осіб, присутність яких при вилученні обов'язкова (ч. 7 ст. 223, ч. 1 ст. 236). До таких осіб у провадженнях про порушення податкового законодавства належать поняті та представники підприємств, установ чи організацій, у приміщенні яких проводиться вилучення. У деяких випадках слідчому доцільно залучити до вилучення спеціалістів (наприклад, в галузі бухгалтерського обліку). Якщо є підстави вважати про можливість створення перешкод при вилученні документів, тоді дана дія може бути проведена примусово, для чого доцільно залучити ще кілька працівників правоохоронного органу. Слід також зазначити, що у випадку вилучення значної кількості документів слідчому слід здійснити заходи по забезпеченню їх транспортування.

5. Збір відомостей про осіб, у яких планується проводитись вилучення. Здійснення цього підготовчого заходу необхідне для попереднього встановлення можливості відмови цих осіб видати необхідні документи, внаслідок чого вилучення може набути примусового характеру. Особливого значення це набуває при плануванні вилучення у житлі або іншому володінні особи. На практиці може виникнути ситуація, коли слідчий прийде проводити вилучення, отримає відмову від особи, що займає житло, і не зможе здійснити подальші дії без постанови слідчого судді. Тому ще на підготовчій стадії слід передбачити можливість примусового вилучення і звернутись по узгодженню з прокурором до відповідного слідчого судді (ч. 2 ст. 234 КПК України).

Типовими недоліками, що мають місце при проведенні вилучення документів по провадженнях про податкові кримінальні правопорушення є: а) неповне визначення переліку документів, що підлягають вилученню; б) неповне визначення переліку державних органів і установ, де знаходяться вказані документи; в) проведення "вилучення" документів в кабінеті слідчого у осіб, яким заздалегідь повідомлено про документи, які потрібно принести.

Вилучення є відносно не складною, у тактичному відношенні, процесуальною дією, яка, як правило, не супроводжується конфліктними ситуаціями і не порушує психологічний контакт з особою, у якої вона проводиться, тому при належній попередній підготовці як правило не виникає складнощів при безпосередньому її проведенні.

При розслідуванні кримінальних правопорушень, скоєних у сфері оподаткування, огляд документів бухгалтерського та податкового обліку є найбільш поширеною слідчою (розшуковою) дією. Без проведення цієї слідчої (розшукової) дії вилучені ревізорами та співробітниками органу, що здійснює контроль за дотриманням податкового законодавства в ході перевірки дотримання податкового законодавства, документи бухгалтерського та податкового обліку не можуть мати статусу речових доказів у кримінальному провадженні.

Необхідно розрізняти два види огляду документів: 1) огляд як прийом, спосіб збирання документів; 2) огляд як метод попереднього дослідження [1, с. 211]. Огляд як прийом, спосіб збирання документів є необхідною процедурою, коли слідчий під час проведення слідчих (розшукових) дій виявляє і вилучає документи. У цьому випадку документ є матеріальним джерелом (слід – документ, слід – предмет). Виявлені документи описують у протоколі, упаковують і вилучають. Огляд як метод попереднього дослідження – це самостійна слідча (розшукова) дія, об'єктами дослідження якої є документи, одержані під час проведення інших слідчих (розшукових) дій, надані учасниками процесу, або витребувані слідчим. Огляд проводиться в кабінеті слідчого в присутності понятих, як правило, за участю фахівця. Таке дослідження документів можна провести на початковому етапі досудового розслідування, наприклад, для виявлення невидимих слідів зміни на документі, виявлення прихованих текстів, ознак підроблення реквізитів документа тощо. Огляд проводить слідчий, який визначає мету і завдання такого дослідження, використовує спеціальні засоби і свої професійні знання для більш глибокого вивчення такого важливого джерела інформації.

На етапі підготовки до проведення слідчого огляду документів доцільно виконати наступні заходи: скомпонувати документи за відповідною тематикою; ознайомитись із літературою, яка дає уявлення про те, як правильно повинні оформлятися дані документи, а також із криміналістичною літературою, в якій зазначено способи підробки документів; отримати консультацію у відповідних спеціалістів (бухгалтера, діловода, товаровознавця тощо); отримати консультацію у криміналістів, які займаються дослідженням документів; підготувати необхідні технічні засоби, які використовуються для виявлення підробок на документах.

Таким чином, викладене дає підстави стверджувати, що при розслідуванні податкових кримінальних правопорушень робота з документами вимагає чи не найбільших витрат часу і сил слідчого. Ця робота може здійснюватися як у процесуальній, так і у не процесуальній формах.

Процесуальна форма роботи з документами полягає, перш за все, у їх слідчому огляді, який проводиться у порядку, передбаченому ст. 237 КПК України. Такі документи, згідно з діючим законодавством повинні бути досліджені, по можливості сфотографовані, детально описані в протоколі огляду та приєднані до матеріалів провадження відповідною постановою.

У літературі поки що не існує єдиної точки зору стосовно того, які саме документи слід оглядати в процесуальному порядку зі складанням протоколу огляду. На думку Б.В. Коробейникова, слідчий огляд проводиться лише у відношенні документів – речових доказів. Інші ж документи вивчаються, аналізуються, але таке вивчення не є слідчою дією. Вивчення проводиться без понятих, а його результати не фіксуються в протоколі [4, с. 58]. Існує точка зору, відповідно до якої огляд документів проводиться не тільки з метою виявлення та фіксації таких їх ознак, які надають документам значення речових доказів, але і для встановлення засвідчених ними або викладених в них обставин і фактів, що мають значення для провадження [5, с.568].

На наш погляд, суперечливість у цьому питанні породжена різними аспектами його дослідження. Перший полягає в тому, що огляд є методом пізнання (дослідження), який може застосовуватися при підготовці і проведенні багатьох слідчих (розшукових) дій.

Зовсім інший аспект дослідження має місце, коли огляд розглядається як окрема слідча (розшукова) дія. У цьому випадку мета огляду полягає у виявленні і фіксації у протоколі з додержанням вимог ст. 237 КПК України таких ознак певного документа, які надають йому статусу речового доказу по кримінальному провадженню.

Не процесуальною ж роботою з документами є їх вивчення, яке має велике значення при розслідуванні податкових кримінальних правопорушень. Вона є невід'ємною частиною роботи слідчого на початковому етапі розслідування проваджень про ухилення від сплати податків, а також під час розслідування (при підготовці таких

слідчих (розшукових) дій, як допит свідків, підозрюваних та інших). Вивчення документів відрізняється від їх огляду тим, що: а) не регулюється нормами КПК України і його результати не фіксуються у процесуальних документах; б) аналізу піддається значно більший обсяг документів ніж при огляді; в) всі документи аналізуються у взаємозв'язку, а не кожний окремо, як при огляді. Слід зазначити, що попереднє вивчення документів досить часто проводиться слідчим саме для підготовки до його огляду.

У провадженнях про кримінальні правопорушення у сфері оподаткування особливу увагу необхідно приділяти вивченню документів з різноманітними резолюціями, підписами, помітками підозрюваного, оскільки вони можуть вказувати на безпосереднє відношення певної службової особи до дій, які відображені в таких документах.

Вирішивши питання про належність документів у якості доказів, слідчому слід визнати документи, які відповідають ознакам ст. 98 КПК України, речовими доказами та приєднати їх до матеріалів кримінального провадження відповідною постановою, так само як і документи, які не є речовими доказами, але мають значення для провадження. Такі документи повинні весь час зберігатися у матеріалах провадження. Ті ж документи, які в результаті огляду визнаються такими, що не мають відношення до встановлення обставин, що мають значення для провадження, підлягають поверненню.

Слід відзначити, що для дослідження документів як на місці виявлення, так і при попередньому дослідженні в кабінеті слідчого використовуються загальні засоби польової та експертної криміналістики. Слідчий і спеціаліст можуть застосовувати будь-яку техніку неруйнівного характеру, документ – джерело доказів – до проведення експертизи має залишатися в первісному стані. Внесення змін у документ неприпустимо. Випадки необережного пошкодження документа повинні бути виключені.

Слідчий огляд документів оформляють протоколом огляду цих документів. Доцільно було б, щоб результати огляду були додатково зафіксовані також на фото, кіно, відеозапис, відображені в планах, схемах, як додатках до протоколу.

У зв'язку із викладеним виникає ряд проблемних питань, вирішення яких потребує знаходження додаткових відповідей на тактичному рівні, а саме:

- вилучення окремих документів в процесі обшуку при дотриманні процесуальних норм потрібно здійснювати не тільки в організації, стосовно працівників якої ведеться розслідування, але і у вищестоящих організаціях, страхових компаніях, а також в установах і фірмах, з якими підозрюваними здійснювалась спільна господарська діяльність;

- вилучати потрібно оригінали документів, оскільки тільки вони мають силу доказів. У кожному конкретному випадку потрібно процесуально вирішувати, яким чином приєднувати до матеріалів провадження в якості доказів копії тих документів, вилучення яких здійснити неможливо;

- оскільки в оперативному плані найбільшу цінність має неофіційна облікова документація та різноманітні чорнові записи (у ділових щоденниках, блокнотах, записниках, які офіційно не зареєстровані), існує процесуальна проблема, чи можуть вони виступати в якості доказів;

- суттєвою проблемою на сьогоднішній день є тактика виявлення та вилучення інформації про фінансово-господарську діяльність тих підприємств і установ, в яких ведення та обробка бухгалтерських обліків та звітів здійснюється на персональних комп'ютерах, а повний обсяг такої інформації зберігається на персональних комп'ютерах, в серверах локальних мереж чи на окремих магнітних носіях.

Проблема полягає не тільки в не достатньо високій технічній кваліфікації працівників органів, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства, але і в необхідності залучення сторонніх спеціалістів для подолання систем захисту інформації, які створені програмістами організацій, де проводиться розслідування виявлених податкових кримінальних правопорушень. Знову таки постає питання про недостатнє врегулювання на законодавчому рівні правил поводження з електронними

документами. Електронні документи в ході використання можуть піддаватися навмисним або необережним змінам (механічним, фізичним, хімічними) матеріальної основи – структури і змісту документа. Такого роду механічні, фізичні та хімічні зміни – це сліди матеріальної підробки електронного документа.

У той же час зміни, що вносяться програмними або логічними засобами в технологічному процесі формування, обробки, прийому, передачі, зберігання та використання документа в його зміст, реквізити, цифровий підпис, спеціальний і відкритий коди – це сліди інтелектуальної підробки електронного документа.

Сліди матеріальної підробки документів є предметом техніко-криміналістичного дослідження документів, а сліди інтелектуальної підробки є об'єктом почеркознавчого або авторознавчого дослідження документів. Саме ці питання будуть предметом подальшого наукового пошуку.

#### Список використаних джерел

1. Рахунов Р.Д. К понятию вещественного доказательства : Ученые записки ВИНУН / Р.Д. Рахунов. – Москва, 1961. – 277 с.
2. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : [підручник] / М.В. Салтевський– Киев : Кондор, 2005. – 588 с.
3. Селиванов Н.А. Вещественные доказательства / Н.А. Селиванов – Москва, 1971. – 201 с.
4. Коробейников Б.В. Вопросы криминалистического исследования содержания документов / Б.В. Коробейников // Вопросы борьбы с преступностью. – Вып. 40. – Москва : Юрид. лит., 1984. – 112 с.
5. Аверьянова Т.В. Криминалистика : учебник [для ВУЗов] / Т.В. Аверьянова, Р.С. Белкин, Е.Р. Россинская; под ред. проф. Р.С. Белкина. – Москва : Норма – Инфра М, 2001. – 971 с.

## СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПОРІВНЯННЯ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ ТА СТРАХОВИХ ВНЕСКІВ

Лаговська Н.В.

(здобувач Національного університету ДПС України)

**Анотація.** У статті зроблено порівняльний аналіз соціально-правових аспектів страхових внесків та єдиного соціального внеску. Досліджено законодавчу базу, що регулює єдиний соціальний внесок та інші страхові внески.

**Ключові слова:** єдиний соціальний внесок, страхові внески, соціальне страхування, соціальне забезпечення, визначення розміру єдиного соціального внеску.

**Аннотация.** В статье сделано сравнительный анализ социально-правовых аспектов страховых взносов и единого социального взноса. Исследовано законодательную базу, которая регулирует единый социальный взнос и другие страховые взносы.

**Ключевые слова:** единый социальный взнос, страховые взносы, социальное страхование, социальное обеспечение, определение размера единого социального взноса.

**Summary.** The comparative analysis of sociallegal aspects of insurancepayments and only social payment is done in the article. Alegislative base that regulates only social payment and otherinsurance payments is investigational.

**Key words:** only social payment, insurance payments, social security, public welfare, determining size of only social payment.

Становлення ринкових відносин, формування демократичної, соціальної, правової держави, зміна суспільних пріоритетів, формування принципово нових механізмів, які дозволять реалізувати конституційні гарантії прав і свобод громадян, обумовлюють необхідність по-новому дослідити сталі правові інститути, які забезпечують належний рівень функціонування правової системи та системи соціального захисту громадян України. Серед них значну роль відіграє інститут захисту громадян від настання різних видів соціальних ризиків. Врегулювання проблем які виникають при настанні соціальних ризиків покладено на систему соціального страхування. Прийняття Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування стало значним кроком України до європейських стандартів. Цей правовий акт став основою, що забезпечує

## «МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС (ПРАВО, ДЕРЖАВА, ЕКОНОМІКА)»

### Співзасновники журналу

Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи  
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України  
Юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка  
Українська спілка підприємців малого та середнього бізнесу  
Адвокатське об'єднання «Василь Костицький і Партнери»  
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрН України  
Національна академія прокуратури України

### Рада співзасновників

**Костицький В.В.**, член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор;  
**Шемшученко Ю.С.**, академік Національної академії наук України, доктор юридичних наук, професор.  
**Крупчан О.Д.**, академік НАПрН України, кандидат юридичних наук, професор;  
**Литвак О.Г.**, член-кореспондент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор,;  
**Гриценко І.С.**, доктор юридичних наук, професор;  
**Костицька І.О.**, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;  
**Куліш В.В.** віце-президент Української спілки підприємців малого та середнього бізнесу;  
**Чебеняк О.М.** юрист.

### Редакційна колегія

**Костицький В.В.**, член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор (*голова редакційної колегії*);  
**Новицька Н.Б.**, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник (*перший заступник голови редакційної колегії, заступник головного редактора*);  
**Варналій З.С.**, доктор економічних наук, професор (*заступник голови редакційної колегії*).

### Члени редакційної колегії

**Басай О.В.**, кандидат юридичних наук  
**Білорус О.Г.**, член-кореспондент Національної академії наук України, доктор економічних наук, професор  
**Бонайн Джон** професор Орегонського університету (США)  
**Безклубий І.А.**, доктор юридичних наук, професор  
**Васильців Т.Г.**, доктор економічних наук, доцент  
**Виноградова Н.О.**, кандидат юридичних наук, приватний нотаріус  
**Галянтіч М.К.**, доктор юридичних наук, професор  
**Гетьман А.П.**, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Головкін О.В.**, кандидат юридичних наук, доцент заслужений юрист України  
**Горбаль В.М.**, кандидат юридичних наук, заслужений економіст України  
**Гриджук Д.М.** кандидат економічних наук  
**Гудзинський С.О.**, кандидат економічних наук  
**Дзера О.В.**, член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Дрига С.Г.**, доктор економічних наук, старший науковий співробітник  
**Захарченко П.П.**, доктор юридичних наук, професор  
**Зянько В.В.**, доктор економічних наук, професор  
**Іванов Ю.Б.**, доктор економічних наук, професор  
**Єфименко Л.В.**, юрист  
**Кармаза О.О.**, доктор юридичних наук, доцент  
**Ківалов С.В.**, член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Ковальчук О.М.**  
**Коморна Л.М.** кандидат юридичних наук;  
**Костенко О.М.**, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Костицький М.В.**, академік НАПрН України, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, доктор юридичних наук, професор  
**Кравців В.С.** доктор економічних наук, професор

**Кравчук А.В.**, доктор економічних наук, професор  
**Котюк І.І.**, доктор юридичних наук, професор  
**Кузьменко О.В.**, доктор історичних наук, професор, академік Української академії історичних наук  
**Лапечук П.І.**, кандидат сільськогосподарських наук, доцент  
**Лінецький С.В.**, юрист  
**Луць В.В.**, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Мазур І.І.**, доктор економічних наук, професор  
**Мірошніченко А.М.**, доктор юридичних наук, доцент  
**Нагребельний В.П.**, член-кореспондент НАПрН України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, професор  
**Новицький А.М.**, доктор юридичних наук, професор  
**Романко С.М.**, кандидат юридичних наук, доцент  
**Теплюк М.О.**, кандидат юридичних наук  
**Осетинський А.Й.**, кандидат юридичних наук, доцент  
**Притика Д.М.**, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Сегай М.Я.**, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Селіванов А.О.**, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Селівон М.Ф.**, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Семчик В.І.**, член-кореспондент НАН України, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Футей Богдан** суддя (США)  
**Фурса С.Я.**, доктор юридичних наук, професор  
**Шуба О.В.**, доктор політичних наук, професор  
**Щербина В.С.**, член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор  
**Юрків Н.Я.**, доктор економічних наук, доцент, Заслужений економіст України  
**Ярошенко О. М.** доктор юридичних наук, професор.

**Редактор англomовних текстів – С.Костицька**

**Редакція журналу не завжди поділяє позиції авторів з приводу висловлюваних проблем і не несе відповідальності за зміст авторських публікацій.**

**Журнал рекомендовано до друку Рішенням Вченої ради Інституту законодавчих передбачень і правової експертизи (протокол № 5 від 12.05.2015 р.).**

Реєстраційне свідоцтво KB № 11591-4631IP видане Міністерством юстиції України 02.08.2006.

Постановою ВАК України від 26 січня 2011 року №1-05/1 економіко-правовий науково-практичний журнал «Малий і середній бізнес (право, держава, економіка)» внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі «Юридичні науки» та «Економічні науки».

Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи 01034, м. Київ,  
вул. Паторжинського, 4, оф. 8  
тел./факс 278-50-12  
e-mail редакції: j\_msb@ua.fm або j\_msb@ukr.net

## ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВЧИХ ПЕРЕДБАЧЕНЬ І ПРАВОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ОГОЛОШУЄ

*набір до аспірантури з відривом чи без відриву від виробництва  
на базі повної вищої освіти*

за спеціальністю: **12.00.06. земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право.**

**Набір до аспірантури відбувається двічі на рік, вступні іспити:** з фахової дисципліни, з іноземної мови, з філософії.

Для абітурієнтів розроблено програми вступних іспитів.

Роботу з підготовки аспірантів організовано за Типовим графіком-планом організації підготовки аспірантів, затвердженим Вченою радою Інституту законодавчих передбачень і правової експертизи.

### **НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗА ТИПОВИМ ГРАФІКОМ-ПЛАНОМ ПЕРЕДБАЧАЄ ВСІ НЕОБХІДНІ ЕТАПИ Й РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ АСПІРАНТІВ:**

- складання кандидатських іспитів;
- теоретичне дослідження;
- експериментальне дослідження;
- написання розділів дисертації;
- публікації статей у фахових виданнях;
- виступи на конференціях;
- впровадження результатів дослідження у практику.

Прийом документів проводиться з 18 вересня до 15 жовтня 2015 року.

Вступні іспити до аспірантури проводяться:

20 квітня до 20 травня 2015р.

20 жовтня до 20 листопада 2015р.

**Претенденти подають такі документи:**

1. Заява.
2. Копія диплому про вищу освіту та копія додатка до диплома (особам, які здобули відповідну освіту за кордоном, – копія нострифікованого диплома).
3. Особовий листок з обліку кадрів.
4. Медичну довідку про стан здоров'я за формою № 086-о.
5. 4 фотокартки розміром 6х4 см.
6. Витяг з протоколу засідання Вченої ради про затвердження теми кандидатської дисертації (для здобувачів).
7. Реферат (обсягом один друкований аркуш) або копії наукових праць за обраною спеціальністю.
8. Документ про складення іспитів з кандидатського мінімуму (якщо мінімум зданий)
9. Копію довідки про присвоєння ідентифікаційний коду.

Паспорт, диплом про вищу освіту й військовий квиток (посвідчення офіцера) вступник подає особисто. Документи подаються у пластиковому швидкозшивачі з 2 конвертами.

Кандидатські іспити – 10 - 18 грудня 2015.

Програми кандидатських іспитів можна придбати в Інституті законодавчих передбачень і правової експертизи.

**У Інституті законодавчих передбачень і правової експертизи є періодичні фахові наукові видання для публікацій аспірантами результатів досліджень, а саме:**

- Економіко-правовий науково-практичний журнал «Малий та середній бізнес»
- Науково-практичний журнал «Соціологія права»

**ЗАВІДУВАЧ ВІДДІЛУ АСПІРАНТУРИ ТА СПІВРОБІТНИКИ ІНСТИТУТУ ПОСТІЙНО НАДАЮТЬ КОНСУЛЬТАЦІЇ ПРЕТЕНДЕНТАМ ДО ВСТУПУ Й АСПІРАНТАМ ЗА ТЕЛЕФОНАМИ:**

(050) 4697065

(067) 7340240

**e-mail:** natalka\_bn\_@ukr.net

**Адреса Інституту:**

01034, м. Київ, вул. Патержинського, 4 оф. 8  
тел./факс 278-50-12